

**The Image of the 11th Iran Parliamentary Elections
in the Discourse of Iran International TV Channel**

Received: 03/01/2022

Accepted: 05/04/2022

Mostafa Gholami^{*}**Ebrahim Fathi**^{**}**Jahandar Amiri**^{***}

(281-315)

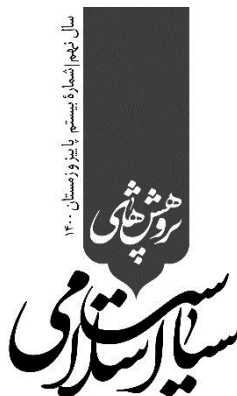
As the foundation of democracy, Elections provide a platform for the nation to participate in determining their destiny and for the peaceful competition of the various political parties. The media is one of the players in this field that tries to divert the masses of the electorate within their ideological framework through content production and advertisements. Understanding the attitude of a media in elections, which is the purpose of this study, requires analysis and review of its products. In this study, election news on the website of Iran International TV Channel, in the period from January 21 to February 29, 2020, was selected and studied. Then, using the discourse analysis method and MAXQDA software, the news discourse of the mentioned media was extracted with the nodal point of "election boycott". The "Islamic Republic," the "people," the "elections," and the "corona" are the constructive signs of this discourse. The research findings show that the above Media, in addition to Gatekeeping and news coverage in line with the policy of reducing public participation in elections, by highlighting its desirable themes in news texts and making images of people and events using Framing, tries to represent events and interpret them in its own way. The registration of the lowest turnout compared to all previous rounds of elections indicates the hegemony of this discourse and its success in establishing its semantic system and creating a general consensus.

Keywords: Election, boycott, Discourse, Parliamentary.

*. Master of Journalism, IRIB University, Tehran, Iran, mostfaghholami@yahoo.com

** . Assistant Professor of Journalism department, IRIB University, Tehran, Iran (Corresponding Author),
e.fathi@iribu.ac.ir

***. Assistant Professor of Journalism department, IRIB University, Tehran, Iran,
Jahandar.amiri553@gmail.com

تصویر انتخابات مجلس یازدهم ایران در گفتمان شبکه ایران اینترنشنال

تاریخ دریافت: ۱۳/۱۰/۱۴۰۰

تاریخ پذیرش: ۱۶/۰۱/۱۴۰۱

مصطفی غلامی *

ابراهیم فتحی **

جهاندار امیری ***

(۲۸۱-۳۱۵)

چکیده

انتخابات به‌عنوان شالوده‌دمکراسی، ساحتی برای مشارکت ملت در تعیین سرنوشتشان و رقابت مسالمت‌آمیز احزاب مختلف سیاسی فراهم می‌آورد. رسانه‌ها یکی از بازیگران این عرصه به‌شمار می‌روند که با تولید محتوا و تبلیغات، سعی در جهت‌دهی توده‌های رأی‌دهنده در چهارچوب ایدئولوژیک خود دارند. شناخت نوع نگرش رسانه در انتخابات، که هدف این پژوهش نیز همین است، تحلیل و بررسی تولیدات آن را می‌طلبد، که در این تحقیق، اخبار انتخاباتی وب‌سایت شبکه ایران اینترنشنال، در بازه یکم بهمن تا دهم اسفند ۱۳۹۸ انتخاب و مطالعه شد. سپس، با بهره‌گیری از روش تحلیل گفتمان و به‌کارگیری نرم‌افزار مکس کیودا،^۱ گفتمان خبری رسانه مذکور با دال مرکزی «تحریم انتخابات» استخراج شد. «جمهوری اسلامی»، «مردم»، «انتخابات» و «کرونا» دال‌های سازنده این گفتمان‌اند. یافته‌های تحقیق نشان می‌دهد که این شبکه علاوه بر دروازه‌بانی اخبار و پوشش خبرهای همسو با سیاست کاهش مشارکت عمومی در انتخابات، با برجسته‌سازی مضامین مدنظر خود در متون خبری و انگاره‌سازی درباره اشخاص و رویدادها، سعی در بازنمایی وقایع و خوانش و تفسیر آن‌ها در چهارچوب‌های مدنظر خود داشته است. ثبت پایین‌ترین میزان مشارکت نسبت به

* . کارشناس ارشد روزنامه‌نگاری، دانشگاه صدا و سیما، تهران، ایران، mostfagholaami@yahoo.com.

** . استادیار گروه ژورنالیسم و خبر، دانشگاه صدا و سیما، تهران، ایران (نویسنده مسئول)، e.fathi@iribu.ac.ir.

*** . استادیار گروه ژورنالیسم و خبر، دانشگاه صدا و سیما، تهران، ایران، Jahandar.amiri553@gmail.com.

تمام ادوار گذشته انتخابات حاکی از هژمونیک شدن گفتمان مذکور و توفیق آن در تثبیت نظام معنایی خود و ایجاد اجماع عمومی است.

واژگان کلیدی: انتخابات مجلس، تحریم انتخابات، گفتمان، وبسایت ایران اینترنشنال.

مقدمه و بیان مسئله

دمکراسی یکی از شیوه‌های قدیمی حاکمیتی است که در آن بیشتر مردم در چهارچوب قانون، حکومت را به دست می‌گیرند، و تاکنون در جوامع مختلف به اشکال گوناگون بروز و ظهور یافته است (عالم، ۱۳۹۴: ۲۹۵). دمکراسی مردم‌سالاری را در خود جای می‌دهد و کانال‌های متفاوتی را برای ورود افراد و گروه‌ها به عرصه رقابت و مشارکت سیاسی در نظر می‌گیرد (Beetham & Boyle, 2009: 13-60). یکی از این کانال‌های مهم انتخابات است که فرصتی برای مشارکت و تأثیرگذاری شهروندان (به‌عنوان منبع قدرت) در تعیین رهبران و سیاست‌های نظام مهیا می‌سازد (Dowse & Hughes 1972: 237-241). بدون وجود انتخابات، نظام‌های مردم‌سالار حداقل از لحاظ شکلی و ظاهری، معنا ندارند و مفهوم نظری خود را در حیطه علم سیاست از دست می‌دهند (جهانی‌نسب و فرهادی‌نسب، ۱۳۹۹، ج ۵۳: ۲۶). بنیان‌گذار جمهوری اسلامی نیز با بیان عبارت «میزان رأی ملت است»، بر جنبه دمکراتیک حکومت اسلامی تأکید کرده‌اند (موسوی خمینی، ۱۳۷۸، ج ۸: ۱۷۳).

انتخابات تجلی‌گاه اراده ملت در تعیین سرنوشت خویش است و مجالی فراهم می‌کند تا مردم به خواسته‌ها و اهدافشان برسند (صحرائی و مزیدی، ۱۳۹۶: ۱-۲). انتخاب صحیح مستلزم آگاهی است و یکی از شیوه‌های کسب آگاهی رسانه‌ها هستند (خجیر، ۱۳۸۶: ۳۳-۳۵). محتوای تولیدی و سوگیری رسانه‌ها تابع الگوی سیاست‌گذاری آن‌هاست که متأثر از منابع اقتصادی، منافع سیاسی و باورهای ایدئولوژیک است (Giles, 2003: 208; زابلی‌زاده، ۱۳۹۳: ۲۵). عمومیت‌یابی تدریجی حق رأی و به‌وجود آمدن توده‌های رأی‌دهنده باعث شد مبارزات انتخاباتی نیز به سمت استفاده از رسانه‌های جدیدتر برود. به این ترتیب، سیاست‌مداران قادر به برقراری ارتباط مستقیم با میلیون‌ها (به‌جای صدها) رأی‌دهنده می‌شدند.

اینترنت و فضای مجازی جایگاه ویژه‌ای را در میان وسایل ارتباط جمعی به خود اختصاص داده است. بسیاری از صاحب‌نظران آن را یکی از ابزارهای جنگ روانی در عصر حاضر می‌دانند (حسینی، ۱۳۸۲: ۱۰؛ Lungu, 2001, v. 10: 13). امروزه بسیاری به کمک ماهواره و اینترنت از دیدگاه‌های مختلف یا حتی متضاد با رسانه ملی مطلع می‌شوند. باتوجه به اهمیت مسئله انتخابات و نقش آن در شکل‌دهی ساختار سیاسی کشور، بررسی کیفیت پرداختن رسانه‌های رقیب به این موضوع برای شناسایی شیوه‌های نفوذ و تأثیر آن‌ها بر افکار عمومی ضرورت دارد. در این مقاله، اخبار وبسایت ایران‌اینترنشنال در بازه اول بهمن تا دهم اسفند ۱۳۹۸ که اوج پوشش خبری مسائل مرتبط با انتخابات مجلس یازدهم مربوط به این برهه بوده، تحلیل گفتمانی شده است. بنا به توضیحات گفته‌شده، پرسش اصلی تحقیق این است: «گفتمان وبسایت شبکه ایران‌اینترنشنال در انتخابات یازدهمین دوره مجلس شورای اسلامی ایران چه بوده است؟»

ایران‌اینترنشنال نخستین و تنها تلویزیون خبری بیست و چهارساعته فارسی‌زبان در خارج از ایران (لندن) است که فعالیتش را از ۲۹ اردیبهشت ۱۳۹۶ مصادف با انتخابات دوازدهم ریاست جمهوری ایران آغاز کرد و بر پخش اخبار و برنامه‌های سیاسی و اجتماعی مربوط به ایران تمرکز دارد (هوشیار و گودرزی، بی‌تا: ۷۰). پخش زنده گردهمایی سالیانه سازمان مجاهدین خلق و پوشش گسترده اعتراضات آبان ۹۸ از اقدامات جنجالی این شبکه تلویزیونی بوده‌اند (ر. ک. حسینی طاهری، ۱۳۹۹: ۵۴-۵۵). شبکه مذکور در ادامه فعالیت خود با پرداخت دستمزدهای بالاتر، کارکنان سایر شبکه‌ها مانند من و تو، بی‌بی‌سی فارسی و صدای امریکا را جذب کرد (مقدم‌فر، ۱۳۹۷: ۸۱-۸۲). نحوه تأمین مالی شبکه کاملاً شفاف نیست، اما به نوشته روزنامه‌های گاردین و وال‌استریت ژورنال، این تلویزیون بودجه‌ای دوست و پنجاه میلیون دلاری از سوی دربار عربستان سعودی دریافت کرده است (Kamali Dehghan, 2018; Jones & et. al, 2019). هم‌زمان با تأسیس شبکه، وبسایت آن نیز شروع به کار کرد.

ثبات آمار مشارکت با ۴۲/۵۷ درصد در انتخابات مجلس یازدهم (۲۵/۴ درصد در تهران) که پایین‌ترین میزان در تمام ادوار گذشته انتخابات است (خبرگزاری جمهوری

اسلامی، ۱۳۹۸)، از دیگر دلایل اهمیت تدوین این مقاله است. رقم خوردن چنین آماري در انتخابات مجلسي که حسب فرموده معمار جمهوری اسلامی، باید در رأس امور باشد (موسوی خمینی، ۱۳۷۸، ج ۸: ۵۳۸)، درخور جایگاه آن نیست. عدم تکرار نتایجی مشابه در انتخابات‌های آتی پرهیز از هرگونه غفلت در عرصه تبلیغات و فضا سازی انتخاباتی را می‌طلبد. با شناخت گفتمان مسلط رسانه‌ها و آگاهی از آن، تصویری روشن از ارتباط میان ساختار قدرت سیاسی و مناسبات اجتماعی و زبانی و روابطی که در چهارچوب گفتمان مسلط آن‌ها صورت می‌گیرد، به دست می‌آید. هدف اصلی این مقاله نیز شناسایی گفتمان وبسایت شبکه ایران اینترنشنال در انتخابات یازدهمین دوره مجلس شورای اسلامی ایران است.

مرور پیشینه پژوهش

هوشیار و گودرزی (۱۳۹۹) در مقاله‌ای با عنوان «شیوه پوشش اخبار تشکیل ائتلاف دریایی امریکا در خلیج فارس و دریای عمان»، به تحلیل گفتمان اخبار وبسایت‌های ایران اینترنشنال و دویچه‌وله فارسی، با استفاده از رویکرد تلفیقی ون دایک^۱ و فرکلانف^۲ پرداخته‌اند. یافته‌های تحقیق نشان می‌دهد متون هر دو وبسایت از لحاظ سبک واژگانی، افراد و نهادهای مطرح شده در متن، قطب‌بندی‌ها، استنادها، پیش فرض‌ها، معانی ضمنی، مؤلفه‌های اجماع و توافق و گزاره‌های اساسی در ابتدا، میانه و انتهای طرح این ائتلاف، با هم اختلاف‌های بسیار و شباهت‌هایی اندک دارند. گفتمان وبسایت ایران اینترنشنال «ایران‌هراسی» در چهارچوب «امریکای منجی-ایران ماجراجو» و گفتمان وبسایت دویچه‌وله فارسی «تنش‌زدایی» در چهارچوب «آلمان مستقل-اروپای متحد» بوده است. اسلامی‌نژاد و رزمجو (۱۳۹۸) در مقاله خود با نام «تحلیل گفتمان انتقادی نامزدهای دوازدهمین دوره انتخابات ریاست جمهوری اسلامی ایران در مناظره‌های تلویزیونی»، با به‌کارگیری روش تحلیل گفتمان انتقادی فرکلانف نشان داده‌اند که در مناظرات دوره دوازدهم

1. Teun A. Van Dijk.

2. Fairclough, Norman.

انتخابات ریاست جمهوری، گفتمان اصلاحات با گفتمان‌های رقیب اصول‌گرا و سازندگی در جدال بوده است. گفتمان‌های رایج در مناظرات بررسی شده، هریک به‌نوعی بازسازی گفتمان‌هایی بوده که در دوره‌های قبل در تاریخ سیاسی جمهوری اسلامی ایران حضور داشته‌اند. نوری ممرآبادی، رزمجو و نظری (۱۳۹۸) در مقاله «مقایسه گفتمان خبری بی‌بی‌سی فارسی و صدای آمریکا درباره پنجمین دوره انتخابات مجلس خبرگان رهبری»، با بهره‌گیری از روش تحلیل گفتمان (رویکرد ون دایک)، نشان داده‌اند که متون خبری وبسایت‌های هر دو رسانه از لحاظ سبک واژگانی، افراد و نهادهای مطرح شده در متن، غیرسازی، استنادها، پیش‌فرض‌ها، تلقین‌ها و تداعی‌ها بسیار به هم نزدیک بوده‌اند؛ با این تفاوت که بی‌بی‌سی فارسی روی موضوعاتی مانند حذف برخی خبرگان، با تمرکز و برنامه‌ریزی قبلی عمل کرده است؛ درحالی‌که صدای آمریکا پس از پدید آمدن جو و جریان رسانه‌ای، وارد صحنه عمل شده است. بنابراین، متون خبری هر دو پایگاه، پیگیر یک جریان واحد رسانه‌ای بوده و کوشیده‌اند با نفوذ رسانه‌ای خود، به اهداف تبلیغاتی مطلوبشان دست یابند و بر نتیجه انتخابات اثر بگذارند. نظام گفتمانی حاکم بر متون خبری دو وبسایت در پیش و پس از انتخابات مبتنی بر «حمایت از یک قطب و مخدوش کردن قطب دیگر» و «دوقطبی‌سازی انتخابات» بوده است که در نهایت هر دو در راستای گفتمان «تقابل با نظام جمهوری اسلامی» هستند.

گوهری، رحیمی، عزیزی‌فر و جمالی‌نثاری (۲۰۱۵م) در پژوهشی به تحلیل گفتمان انتقادی سخنان، اظهارات و مواضع محمدباقر قالیباف و حسن روحانی به‌عنوان نامزدهایی از دو جریان اصول‌گرا و اصلاح‌طلب، در قالب مناظره‌های انتخاباتی ریاست جمهوری ایران در سال ۲۰۱۳ پرداخته‌اند. نتایج نشان می‌دهد که هر دو از زبان به‌عنوان ابزاری مؤثر در مبارزه برای کسب قدرت و ارتقای منافع اجتماعی و سیاسی خود استفاده می‌کردند.

چهارچوب نظری

گفتمان

نظریه گفتمان اساساً در زبان‌شناسی متولد شد و مراحل گوناگونی (ساخت‌گرا، نقش‌گرا و انتقادی) را تجربه کرد. به تدریج عده‌ای از زبان‌شناسان مفهوم بافت را نیز وارد تحلیل

گفتمان کردند و گفتمان را به مثابه زبان هنگام کاربرد در نظر گرفتند. منظور از بافت، شرایط زمانی و مکانی است که زبان در آن به کار می‌رود. سپس، مفاهیمی همچون قدرت و ایدئولوژی نیز وارد جریان غالب تحلیل گفتمان در زبان‌شناسی شد. زبان‌شناسی انتقادی در دهه‌های هشتاد و نود میلادی رشد قابل ملاحظه‌ای یافت و به «تحلیل گفتمان انتقادی»^۱ معروف شد. ون دایک، وداک^۲ و فرکلایف بنیان‌گذاران سه رویکرد عمده در تحلیل گفتمان انتقادی هستند (سلطانی، ۱۳۸۳: ۱۵۴-۱۵۵).

گفتمان بررسی متن (یا هر کنش و کردار دیگر زبانی و غیرزبانی) با در نظر گرفتن زمینه‌های شکل‌گیری (بافت اجتماعی و سیاسی) و شناخت نظام معنایی حاکم بر آن به منظور دستیابی به ساختارها و مناسبات پنهان قدرت در متن است که همواره می‌کوشند طی سازکار غیرت‌سازانه، با برجسته‌سازی خودی و طرد و نفی دیگری، هویت گفتمانی خود و سوژه‌های مشمول را تأمین (و چه بسا غالب و هژمونیک) کنند. هویت (چه در بعد سوژگانی و چه در بعد گفتمانی) در منازعه با دیگری شکل می‌گیرد. از این رو، دوگانه‌سازی مستمر امری حیات‌بخش در حفظ بقا و زیست گفتمان‌ها شمرده می‌شود. در فضای رسانه‌ای نیز قطب‌بندی نصب‌العین رسانه‌هاست و برای این کار، از ابزارهای نظری و عملی مختلف بهره می‌برند. برای مثال، دروازه‌بانی خبر با گزینش اخبار و برجسته‌سازی از طریق پررنگ کردن هدفمند خبرها، دست به نوعی سانسور مستقیم و غیرمستقیم (که عاملیتی سیاسی و مبتنی بر قدرت دارد) می‌زند و بدین حربه افکار مخاطبان و انگاره‌های ذهنی‌شان را متأثر می‌سازد تا در نهایت به مدد این راهبردها، چهارچوب‌های مدنظر در افکار عمومی ایجاد شود. با این تفاسیر، برای شناخت و درک گفتمان‌ها، باید نظام معنایی آن‌ها را در مختصات زمانی و مکانی مدنظر دریافت. استخراج واژگان، گزاره‌های اساسی، افراد و نهادها، استنادات، پیش‌فرض‌ها، دلالت‌های ضمنی و تحلیل رویکردهای نظری مستتر در متن همچون انگاره‌سازی‌ها، برجسته‌سازی‌ها و چهارچوب‌بندی‌ها برای این هدف سودمند است (غلامی، ۱۳۹۹: ۴۰).

1. Critical Discourse Analysis (CDA).

2. Wodak.

چهارچوب‌سازی

انتمن چهارچوب‌سازی را انتخاب و برجسته کردن برخی جنبه‌های یک واقعیت درک‌شده در متنی ارتباطی تعریف می‌کند؛ به‌نحوی که تعریف خاصی از مسئله، تفسیر علی، ارزیابی اخلاقی و راهکارهای پیشنهادی برای آن موضوع را بسط دهد (Entman, 2008: 390). هرگونه بازنمایی واقعیت نوعی چهارچوب‌سازی است. روزنامه‌نگاران واقعیت‌های مرتبط را انتخاب می‌کنند و آن‌ها را در زمینه‌ها و بافت‌های مناسب قرار می‌دهند تا چهارچوب‌هایی را جهت فهم وقایع برای مخاطب ایجاد کنند (Scheufele, 1999: 115-116). گیتلین^۱ چهارچوب‌ها را «الگوهای پایدار شناخت، تفسیر، ارائه، گزینش، تأکید و استثنا» می‌داند که نمادسازان با بهره‌گیری از آن‌ها، گفتمان‌ها را سازمان‌دهی می‌کنند (Saleem, n.d.: 132). گامسون^۲ و مودیلیانی^۳ چهارچوب را «سازمان‌دهی مرکزی نظر یا گزارش» می‌دانند (Shen & Dillard, 2007: 437) که با «ابزارهای نمادینی» همچون استعاره‌ها، کنایه‌ها، تمثیل‌ها و انگاره‌های تصویری مشخص می‌شوند (Buist & Manson, 2010: 1495). شیفل معتقد است چهار فرایند چهارچوب‌سازی مرتبط به هم وجود دارد: نخست، برساخت و استفاده از چهارچوب‌های رسانه‌ای به‌وسیله روزنامه‌نگاران و دیگر کارکنان سازمان‌های خبری که تحت فشار منظم منابع، ارزش‌ها و زوایای خبری برای گزارش رویدادها هستند؛ دوم، انتقال گزارش‌های خبری متناسب با چهارچوب‌های رسانه‌ای به مخاطب؛ سوم، پذیرش این چهارچوب‌ها به‌وسیله مخاطبان؛ چهارم، پیامد چهارچوب‌سازی رسانه‌ها برای نگرش‌ها، دیدگاه‌ها و رفتار مخاطبان (Scheufele, 1999: 106-107).

انگاره‌سازی

انگاره را می‌توان به‌مثابه سازه‌ای تعریف کرد که مضمون آن به‌خودی‌خود، مجموعه‌ای از تصویرهایی است که از جنبه‌های گوناگون واقعیت در ذهن فرد وجود دارند. انگاره به

1. Gittlin.

2. Gamson.

3. Modigliani.

مجموعه‌ای از ویژگی‌ها که شخص تشخیص می‌دهد یا در ذهن خود مجسم می‌کند اطلاق می‌شود (Mowlana, 1995: 3). انگاره‌سازی تلاش رسانه‌ها برای ساختن واقعیت دلخواه خود در ذهن مخاطب است. ارائه انگاره از شخصیت‌ها، مکان‌ها، اشیا و رویدادها به مخاطب «انگاره‌سازی خبری» نام دارد. انگاره‌سازی تکنیک و کلید معناسازی در جهان خبر است. در جریان ساخت انگاره‌ها روحیات، پیش‌زمینه‌های ذهنی و میزان اعتماد محیطی مخاطبان دارای اهمیت فراوانی است. در انگاره‌سازی واقعیت‌ها دست‌کاری و همراه با تفسیر پنهان ارائه می‌شوند. خبر نیز در روزنامه‌نگاری امروز انگاره‌ای از واقعیت است که برای تغییر در ساختار واقعیت، ساخته و پرداخته می‌شود. به عبارت دیگر، «جهان رسانه‌ای» با «جهان واقعی» تفاوتی آشکار دارد. صاحبان بنگاه‌های خبری و عاملان خبرگزاری‌های بزرگ با به‌کارگیری فنون مهندسی خبر همچون گزینشگری، انگاره‌سازی و برجسته‌سازی تصویر، تفسیری از واقعیت ارائه می‌دهند که منافع اقتصادی و سیاسی‌شان را تأمین کند (مهدی‌زاده، ۱۳۸۰: ۱۹).

روش تحقیق

در این پژوهش از روش تحلیل گفتمان (مبتنی بر رویکرد ون دایک و نظریه گفتمان لاکلاو^۱ و موفه)^۲ برای تحلیل اخبار و رسیدن به لایه‌های نهانی متون خبری و کشف نظام معنایی حاکم بر آن‌ها استفاده شده است. جامعه آماری این پژوهش همه اخبار وب‌سایت شبکه ایران‌اینترنشنال راجع به انتخابات یازدهمین دوره مجلس شورای اسلامی از تاریخ اول بهمن لغایت دهم اسفند ۱۳۹۸ است که در مجموع مشتمل بر چهارده خبر می‌شد و هر چهارده خبر تحلیل شد. واحد تحلیل متن خبرهای انتخاب‌شده است. در ابتدا گفتمان‌های متخاصم مربوط به انتخابات مجلس ۱۳۹۸ شناسایی شدند که شامل «مشارکت حداکثری» و «تحریم انتخابات» می‌شد.

تحولات اجتماعی تابع منازعات معنایی هستند و منازعات معنایی به صورت‌های

1. Laclau.

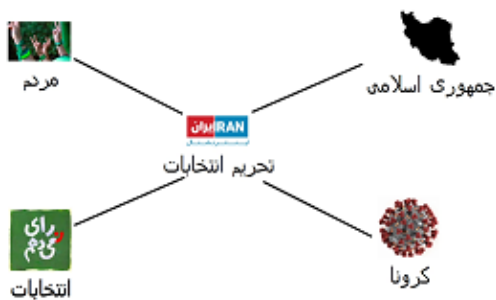
2. Mouffe.

مختلفی در اجتماع نمود می‌یابند؛ به گونه‌ای که همه کردارهای اجتماعی افراد و گروه‌های سیاسی را در بر می‌گیرند. این کردارها از جهت به‌کارگیری زبان یا عدم آن، بر دو گونه‌اند: «کردارهای گفتمانی زبانی» (سخنرانی، متون مطبوعاتی و...) و «کردارهای گفتمانی غیرزبانی» (رای دادن یا ندادن، جنبش‌های خیابانی و...). ویژگی مشترک هر دو نوع کردار برجسته ساختن «خودی» و به‌حاشیه راندن یا حذف «دیگری» است (سلطانی، ۱۶۵: ۱۳۸۳-۱۷۱). پس، برای درک بافت و زمینه متون و دستیابی به تحلیلی دقیق‌تر، رویدادهای تاریخی و تحولات اجتماعی مرتبط و اثرگذار بر انتخابات در بازه زمانی مذکور، در نظر گرفته شد؛ مانند وضعیت اقتصادی کشور، اعتراضات دی ۱۳۹۶ و آبان ۱۳۹۸ یا سقوط هواپیمای اوکراینی.

روش‌های تحلیل گفتمانی که ریشه در زبان‌شناسی دارند، مانند تحلیل گفتمان نقش‌گرا و تحلیل گفتمان انتقادی، دارای ابزارهایی کارآمد (همچون گزینش واژگانی) برای تحلیل متن هستند. با بررسی مجموع واژگان گزینش شده در یک متن، به آسانی می‌توان به جهت‌گیری‌های ایدئولوژیک آن پی برد (همان: ۱۶۶-۱۶۸). تجهیز چهارچوب نظری تحقیق به رویکرد ون دایک علاوه بر نظریه لاکلانو و موفه، به همین سبب بود. پس از مطالعه چندین باره متون خبری و استخراج مقولات مدنظر و گزینش واژگانی، با در نظرگیری «نظام معنایی» به دست آمده، رعایت قاعده «قطبی‌سازی» و لحاظ کردن بافت متن، فرایند تحلیل مضمون و کدگذاری باز و محوری از طریق نرم‌افزار مکس کیودا با شیوه تحلیل مقایسه‌ای و شبکه‌ای روش تحلیل کیفی برای تعیین دال‌های کاربستی گفتمان، صورت گرفت.

یافته‌های پژوهش

یافته‌های حاصل از بررسی داده‌ها نشان داد که گفتمان حاکم بر اخبار وب‌سایت شبکه ایران اینترنشنال با دال مرکزی «تحریم انتخابات»، شامل دال‌های «جمهوری اسلامی»، «انتخابات»، «مردم» و «کرونا» است. مضامین شاخص‌تر مربوط به هر دال، ذیل آن توضیح داده شده است.

شکل شماره ۱. گفتمان تحریم انتخابات

(منبع: یافته‌های پژوهش)

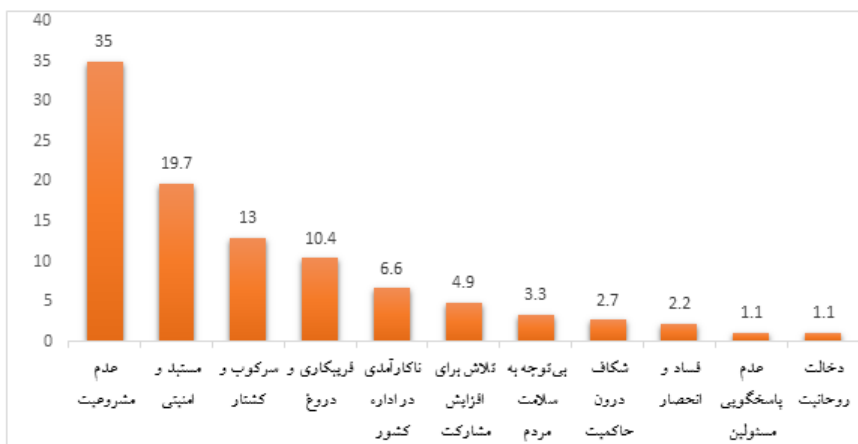
۱. جمهوری اسلامی

تصاویر و تعابیری که دربارهٔ جمهوری اسلامی در اخبار ایران اینترنشنال به کار رفته، منفی و سیاه است.

شکل شماره ۲. دال‌های ثانویه دربارهٔ «جمهوری اسلامی»

(منبع: یافته‌های پژوهش)

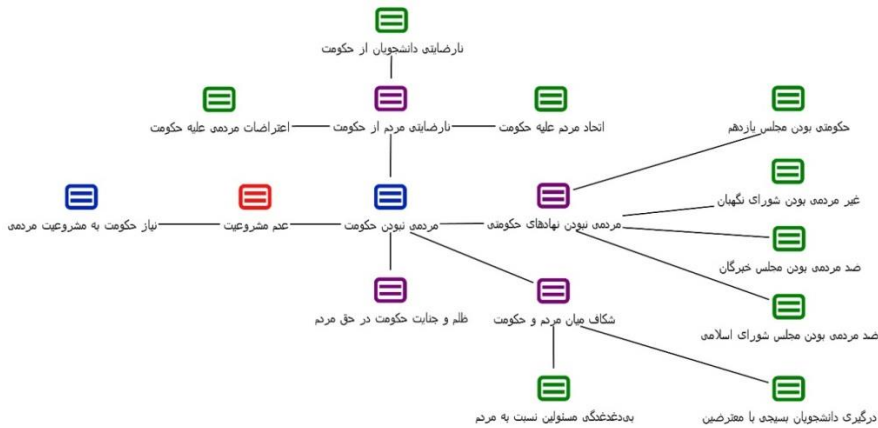

نمودار ۱. درصد فراوانی آیتم‌های زیرمجموعه «جمهوری اسلامی»

(منبع: یافته‌های پژوهش)

الف) عدم مشروعیت

مشروعیت در نگاه ایران‌اینترنت‌شنال ماهیتی زمینی و مبتنی بر مردم دارد. این را از تکرار واژه مردم در آیتم‌های مجاور عدم مشروعیت می‌توان دریافت (شکل ۳). در این نگرش، حکومت نماینده مردم و قدرت امانتی نزد او برای مدتی مشخص است. هرگاه مردم دست از حمایت از حکومت بکشند، حاکمیت دچار عدم مشروعیت می‌شود. با این توضیح، دال‌های «نیاز حکومت به مشروعیت مردمی» (شکل ۳) و «تلاش برای افزایش مشارکت» (شکل ۲) با یکدیگر ارتباط معنایی دارند و هر دو مؤید نیاز حکومت (به‌عنوان یک «جمهوری») به مقبولیت از سوی مردم هستند. ایران‌اینترنت‌شنال با دروازه‌بانی اخبار، تنها خبرهایی را منتشر کرده است که به برجسته‌سازی مضامینی همچون «اعتراض»، «ظلم»، «نارضایتی» و «شکاف-ملت-حکومت» و بر ساخته شدن انگاره تاریک «مردمی نبودن» کمک کند تا در نهایت چهارچوب «عدم مشروعیت» را در ذهن مخاطب بسازد. بیشترین تعداد کدهای زیرمجموعه جمهوری اسلامی به این مضمون اختصاص یافته است (۳۵ درصد).

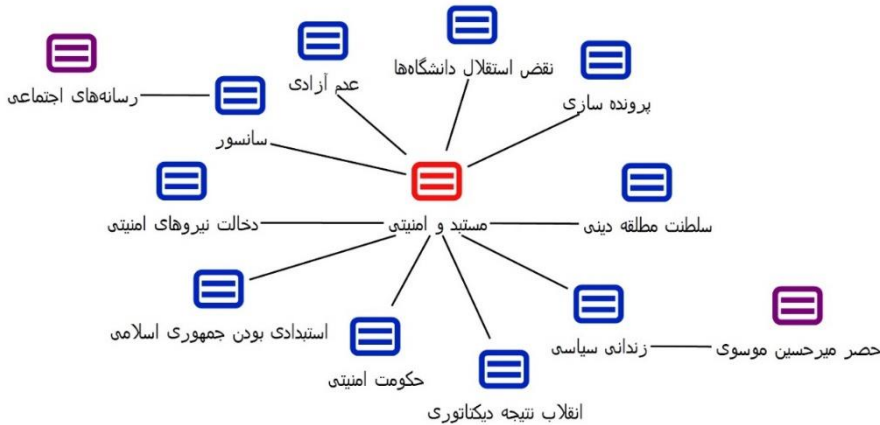

شکل شماره ۳. شبکه مضمین دال «عدم مشروعیت»

(منبع: یافته‌های پژوهش)

ب) مستبد و امنیتی

«استبداد و اتخاذ رویکرد امنیتی از سوی جمهوری اسلامی»، چهارچوب دیگری است که ایران‌اینترنشنال با چیدن انگاره‌هایی مانند «وجود زندانی سیاسی»، «سانسور» و «عدم آزادی» درباره آن و برجسته‌سازی نقش «رسانه‌های اجتماعی» و اشاره مداوم به «زندانیان سیاسی» به طرق مختلف، سعی کرده است در ذهن مخاطب ایجاد کند.

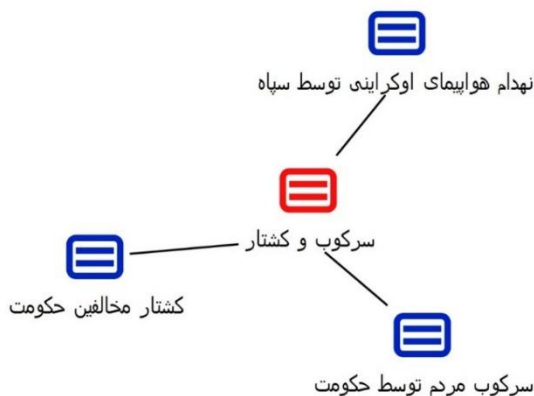

شکل شماره ۴. شبکه مضمین دال «مستبد و امنیتی»

(منبع: یافته‌های پژوهش)

پ) سرکوب و کشتار

این آیتم با «اعتراضات مردمی» که پیش تر گفته شد (شکل ۳)، ارتباط معنایی دارد و به نوعی واکنش حکومت در برابر این کنش مردم قلمداد می شود. برجسته سازی «اعتراضات آبان ۱۳۹۸»، «مسئله اعدام ها» و ماجرای «انهدام هواپیمای اوکراینی» کانون توجهات ایران اینترنشنال در این قسمت بوده و کوشیده است «سرکوبگری و کشتارگر بودن جمهوری اسلامی» را در ذهن مخاطب چهارچوب بندی کند.

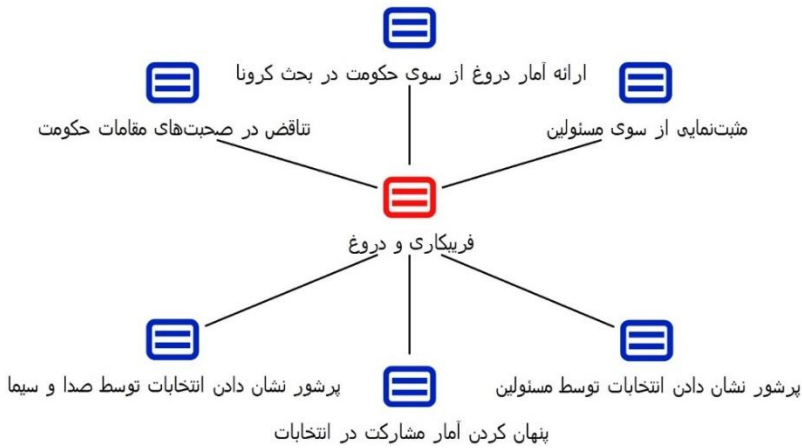

شکل شماره ۵. شبکه مضامین دال «سرکوب و کشتار»

(منبع: یافته های پژوهش)

ت) فریب کاری و دروغ

ایران اینترنشنال با ایجاد انگاره هایی (شکل ۶)، کوشیده است مفهوم «عدم صداقت حکومت» را به مخاطب تلقین کند و بدین ترتیب، چهارچوب «غیر قابل اعتماد بودن» حاکمیت و تمام وابستگان آن نظیر رسانه ها و مقامات را در اذهان بسازد. این مضمون در ده خبر به انحای مختلف تکرار شده است. برای مثال، ایران اینترنشنال با طرح آمارهای متناقض با آمارهای رسمی درباره کرونا، جمهوری اسلامی را به دروغ گویی و مخفی سازی آمار واقعی بیماری برای جلوگیری از کاهش حضور مردم در انتخابات متهم می کند.

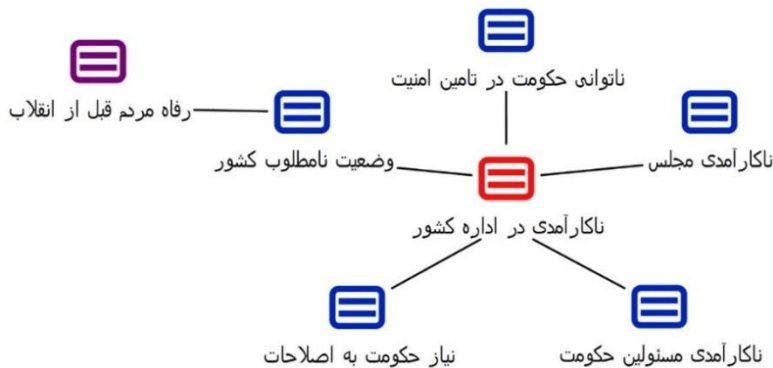

شکل شماره ۶. شبکه مضامین دال «فریبکاری و دروغ»

(منبع: یافته‌های پژوهش)

ث) ناکارآمدی در اداره کشور

چهارچوب «ناکارآمدی در اداره کشور» از مجاورت انگاره‌هایی مانند «ناامنی»، «وضعیت بد اقتصادی» و «مجلس ناکارآمد» تشکیل شده که در این میان، اوضاع نامطلوب معیشتی از همه برجسته‌تر شده است. وضعیت بد اقتصادی که باعث دو خیزش سراسری از سوی مردم تنها به فاصله دو سال (۱۳۹۶ و ۱۳۹۸) شد، زمینه مناسبی برای به‌چالش کشیدن عملکرد مسئولان و توجیه دلیل نارضایتی مردم ایجاد می‌کند. این نارضایتی خود زمینه‌ساز «عدم مشروعیت» می‌شود.

شکل شماره ۷. شبکه مضامین دال «ناکارآمدی در اداره کشور»

(منبع: یافته‌های پژوهش)

ج) تلاش برای افزایش مشارکت

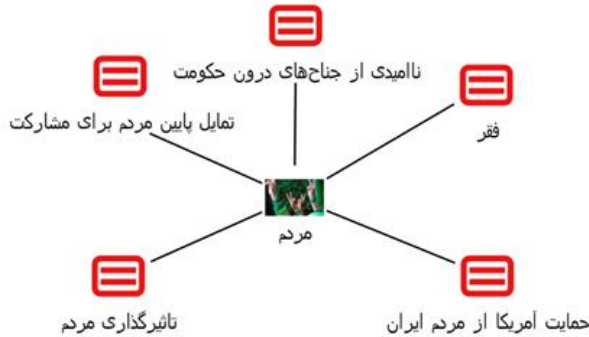
جمهوری اسلامی حداقل برای حفظ قدرت مانور خود در بعد جهانی، نیاز به آرای مردم دارد و برای همین، از رهبر حکومت تا مدیران جزء، همگی برای آوردن مردم پای صندوق رأی کوشیده‌اند. در نیمی از اخبار ایران‌اینترنشنال به این تلاش با لحنی انتقادی اشاره شده است. به‌علاوه، برجسته‌سازی عبارت «دعوت رهبر جمهوری اسلامی از مردم برای شرکت در انتخابات» بعدها که آن میزان پایین مشارکت رقم می‌خورد، سندی می‌شود بر ادعای «عدم مقبولیت و مشروعیت جمهوری اسلامی و سران آن در نزد ملت» (شکل ۳)، که ایران‌اینترنشنال پیش‌تر مطرح و سعی در چهارچوب‌بندی آن کرده بود.

چ) دخالت روحانیان

وجه اسلامیت جمهوری اسلامی باعث شده روحانیت یکی از نهادهای دخیل و اثرگذار در حوزه قدرت باشد. رهبر (ولیّ فقیه)، مجلس خبرگان، رئیس قوه قضائیه و شش کرسی شورای نگهبان مناصبی هستند که تنها برای روحانیون در نظر گرفته شده‌اند و سایر افراد و گروه‌های سیاسی قانوناً توانایی تصدی این مناصب را ندارند (ر. ک. قانون اساسی جمهوری اسلامی ایران؛ به همراه نظرات تفسیری شورای نگهبان، ۱۳۹۷: اصل ۵، ۵۷، ۹۱، ۱۰۷، ۱۰۸، ۱۰۹، ۱۱۰، ۱۵۷ و ۱۶۲). رهبر شش عضو شورای نگهبان را مستقیماً انتخاب می‌کند و انتخاب شش عضو دیگر بر عهده رئیس قوه قضائیه (منتخب رهبر) است (همان: اصل ۹۱ و ۱۱۰). به استناد اصل ۹۹، شورای نگهبان نظارت بر همه انتخابات‌ها از جمله انتخابات مجلس خبرگان رهبری را برعهده دارد. خبرگان نیز مسئول انتخاب و نظارت بر عملکرد رهبر هستند (همان: اصل ۱۰۷). البته انتخاب نهایی نامزدهای خبرگان را مردم از میان نفراتی که شورای نگهبان به آن‌ها مجوز کاندیداتوری داده است، انجام می‌دهند. ایران‌اینترنشنال با عباراتی همچون «تعیین برندگان پیش از برگزاری انتخابات»، «بی‌رحم و شرور بودن احمد جنتی، رئیس شورای نگهبان» و «سلطنت مطلقه دینی»، دست به انگاره‌سازی منفی از روحانیان زده است. همچنین، با برجسته‌سازی رد صلاحیت‌های شورای نگهبان که نیمی از اعضای آن را فقها (ی‌منسوب رهبر) تشکیل می‌دهند، سعی در ایجاد چهارچوب «دخالت روحانیون» دارد.

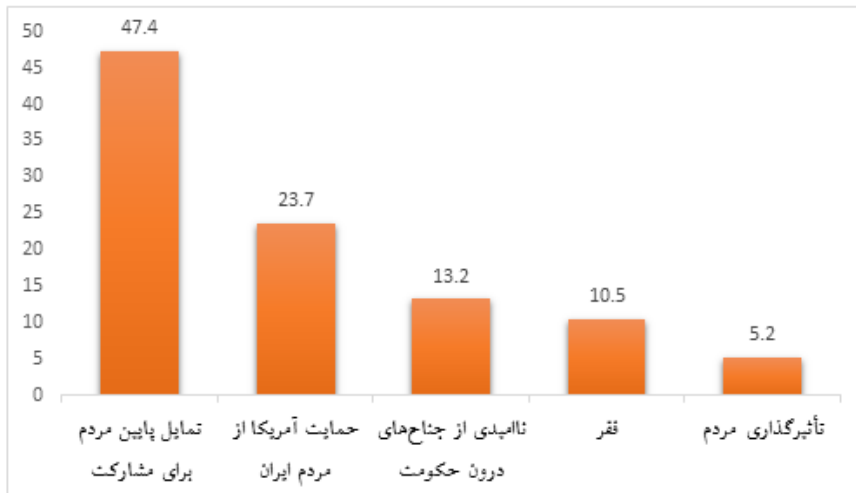
۲. مردم

دال مردم در گفتمان تحریم انتخابات با مؤلفه‌هایی همچون «فقر»، «تمایل پایین به مشارکت»، «ناامیدی و (درعین حال) تأثیرگذاری» مجاور است.

شکل شماره ۸. دال‌های ثانویه درباره «مردم»

(منبع: یافته‌های پژوهش)

نمودار ۲. درصد فراوانی آیتم‌های زیرمجموعه «مردم»

(منبع: یافته‌های پژوهش)

الف) تمایل کم مردم برای مشارکت

این مضمون که در چهار خبر و در قالب نظرسنجی‌های مختلف تکرار شده است، حکایت از عدم تمایل مردم برای مشارکت در انتخابات دارد. ایران اینترنشنال با اشاره مکرر به این

آمارها، کوشیده است با برجسته کردن نتایج نظرسنجی‌ها، چهارچوب «تمایل کم مردم برای مشارکت» را در اذهان بسازد.

ب) حمایت امریکا از مردم ایران

این مضمون نیز در چهار خبر آمده است. ایران اینترنشنال با برجسته‌سازی سخنان مقامات امریکایی راجع به عدم سلامت و آزادی انتخابات ایران و تحریم اعضای شورای نگهبان از سوی ایالات متحده به اتهام ممانعت از برگزاری انتخابات آزاد، تنها یک روز مانده به برگزاری انتخابات، سعی کرده است چهارچوب مدنظرش یعنی «حمایت امریکا از مردم ایران» را بسازد؛ برای مثال، «امریکا به حمایت از آرمان‌های دمکراتیک مردم ایران ادامه می‌دهد» (ایران اینترنشنال، ۱۳۹۸ الف)، «دولت ترامپ دست‌کاری در انتخابات به نفع برنامه‌شروارنه رژیم را تحمل نمی‌کند» (همان) و «ما از رژیم ایران می‌خواهیم که به آرزوهای مردم ایران احترام بگذارد، به آن‌ها حق انتخاب واقعی بدهد و بگذارد صدایشان شنیده شود» (ایران اینترنشنال، ۱۳۹۸ ب). انگاره و تصویری که از امریکا در این خبرها ساخته شده، نظامی خیرخواه، دوست و حامی مردم ایران است که از حقوق آن‌ها در برابر حاکمیت ظالم دفاع می‌کند.

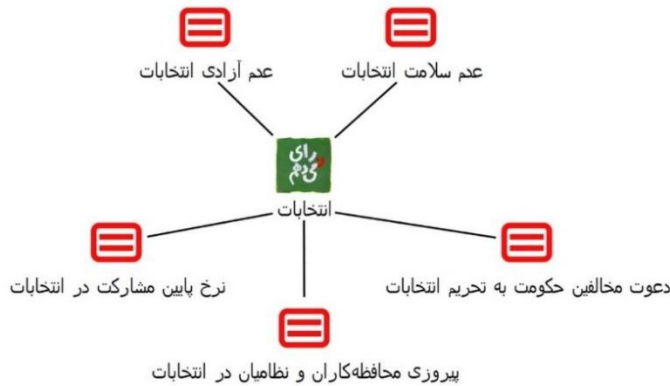
پ) ناامیدی از جناح‌های درون حکومت

ایران اینترنشنال در چهار خبر مختلف با برجسته کردن آمارها و نقل قول‌های حاکی از این مسئله، انگاره‌های «ناکارآمدی اصلاح‌طلبان» و «ناامیدی مردم از اصلاح‌طلبان و اصول‌گرایان» را می‌سازد تا بدین‌وسیله چهارچوب مطلوب خود، یعنی «ناامیدی مردم از جناح‌های درون حکومت» را در ذهن مخاطب تشکیل دهد. این چهارچوب کاملاً در خدمت دال مرکزی گفتمان (تحریم انتخابات) است. مردم وقتی از جناح‌های درون حکومت ناامید شوند، در وجهی کلان‌تر خود را با حاکمیت نیز غریبه می‌بینند، که در این تفسیر با مؤلفه‌های «مردمی نبودن» و «شکاف میان ملت-حکومت» (شکل ۳) مقاربت معنایی پیدا می‌شود. در انگاره‌هایی که ایران اینترنشنال می‌سازد، نمایندگان واقعی مردم در انتخابات حضور ندارند. بنابراین، بدیهی است که انگیزه و تمایلی هم برای شرکت وجود

نداشته باشد. سابقه این مسئله به اعتراضات دی ۱۳۹۶ که مردم برای نخستین بار شعار «نه اصلاح طلب و نه اصول‌گرا» سردادند برمی‌گردد.

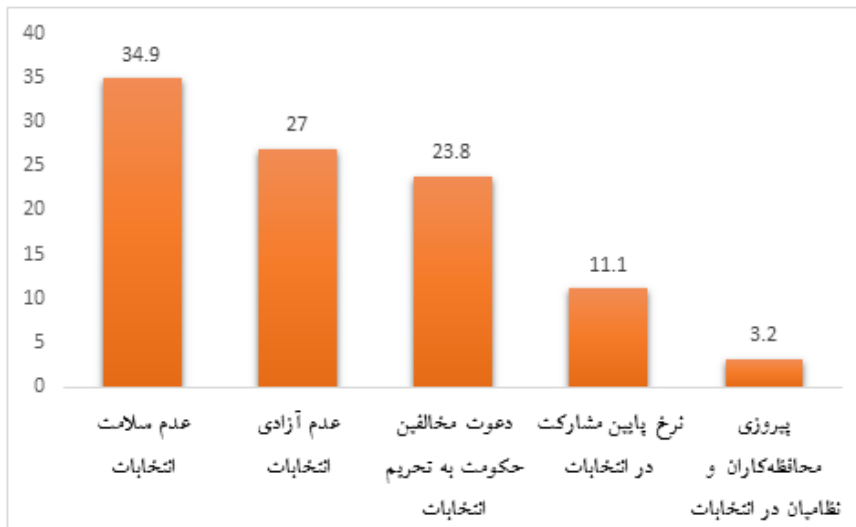
۳. انتخابات

در این گفتمان، از مضامینی همچون «عدم سلامت و آزادی انتخابات»، «بی‌فایده بودن آن» و «دعوت به تحریم» برای انتخابات استفاده شده است.

شکل شماره ۹. دال‌های ثانویه درباره «انتخابات»

(منبع: یافته‌های پژوهش)

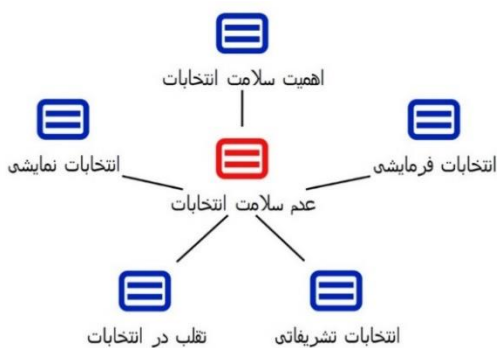

نمودار شماره ۳. درصد فراوانی آیتم‌های زیرمجموعه «انتخابات»

(منبع: یافته‌های پژوهش)

الف) ناسالم بودن انتخابات

ایران اینترنشنال برای ساخت چهارچوب «عدم سلامت انتخابات»، از انگاره‌هایی همچون «دست‌کاری در آرا»، «انتخابات نمایشی (تشریفاتی و فرمایشی)» و «تقلب در انتخابات» استفاده کرده است. برجسته‌سازی عباراتی نظیر «نسبت به تشریفاتی شدن انتخابات در جمهوری اسلامی هشدار داده‌اند» یا «اگر رژیم گذشته به یک انتخابات سالم و آزاد ملی تن می‌داد، انقلابی نمی‌شد» از قول حسن روحانی (ایران اینترنشنال، ۱۳۹۸ ج)، «بهتر است نام انتخاب را برداریم و واژه انتصاب را جای‌گزین کنیم» در شعارهای اعتراضات دانشجویی (ایران اینترنشنال، ۱۳۹۸ د)، «انتخابات برگزار می‌شود، ولی در عمل نظر اقلیت عملی می‌شود» به نقل از فائزه هاشمی (ایران اینترنشنال، ۱۳۹۸ ه)، «رأی‌گیری اصلی در خفا و مدت‌ها قبل از ۲۱ فوریه انجام شده است» (ایران اینترنشنال، ۱۳۹۸ الف؛ ایران اینترنشنال، ۱۳۹۸ ب)، «این رژیم مرتباً دست به تقلب در انتخابات می‌زند» (ایران اینترنشنال، ۱۳۹۸ ب) و «مقام‌های دولت امریکا این انتخابات را "نمایش تمام‌عیار" خوانده‌اند» (ایران اینترنشنال، ۱۳۹۸ و) (سه مورد اخیر به نقل از مقامات امریکایی) با این هدف انجام شده است. مضمون گفته‌شده با آیت «فریب‌کاری و دروغ» (شکل ۶) مترادف و قرابت مفهومی دارد.

شکل شماره ۱۰. شبکه مضامین دال «عدم سلامت انتخابات»

(منبع: یافته‌های پژوهش)

ب) عدم آزادی انتخابات

ایران اینترنشنال با برجسته‌سازی موضوع رد صلاحیت‌های شورای نگهبان و گسترده نشان

دادن آن با عباراتی مثل «اغلب نامزدها رد صلاحیت شده‌اند» (ایران اینترنشنال، ۱۳۹۸ ب)، «رد صلاحیت هزاران داوطلب نامزدی در انتخابات مجلس» (ایران اینترنشنال، ۱۳۹۸ الف) و «غیاب نامزدهای اصلی اصلاح‌طلبان» (قلی‌پور، ۱۳۹۸)، تصویری بسته و غیررقابتی از انتخابات ایران به مخاطب می‌دهد که درصدد چهارچوب‌بندی مضمون «عدم آزادی انتخابات» است. این مضمون به مؤلفه «مستبد و امنیتی» (شکل ۴) از لحاظ معنایی نزدیک است. به‌علاوه، برجسته‌سازی رد صلاحیت‌ها در خدمت چهارچوب «شکاف درون حاکمیت» (شکل ۲) نیز هست.

پ) مشارکت کم در انتخابات

این مضمون با مؤلفه «تمایل پایین مردم برای مشارکت» (شکل ۸) قرابت دارد و در ادامه آن قرار می‌گیرد؛ زیرا شکل‌گیری آن به پس از برگزاری انتخابات و اعلام نتایج برمی‌گردد. به‌علاوه، با مضمون «عدم مشروعیت» (شکل ۳) نیز ارتباط مفهومی برقرار می‌کند. ثبت پایین‌ترین میزان مشارکت در تاریخ انتخابات جمهوری اسلامی به‌عنوان واقعیت بیرونی، با دال مرکزی گفتمان تحریم انتخابات بسیار نزدیک و همسوست. به بیان دیگر، گفتمان تحریم انتخابات هژمونیک شده است.

۴. کرونا

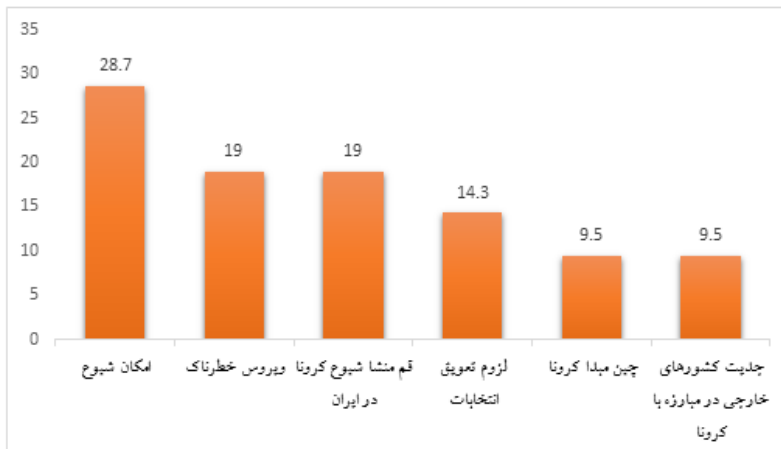
کرونا آخرین دال سازنده گفتمان تحریم انتخابات است.

جدیت کشورهای خارجی در مبارزه با کرونا

شکل شماره ۱۱. دال‌های ثانویه درباره «کرونا»

(منبع: یافته‌های پژوهش)

نمودار شماره ۴. درصد فراوانی آیتم‌های زیرمجموعه «کرونا»

(منبع: یافته‌های پژوهش)

الف) امکان شیوع

ایران اینترنشنال با برجسته کردن آیت «امکان شیوع»، می‌کوشد با ایجاد هراس در مردم، از میزان مشارکت بکاهد؛ به‌عنوان نمونه، «شناسایی ۸۴ مورد ابتلا به ویروس جدید کرونا» (ایران اینترنشنال، ۱۳۹۸ ز) یا «امکان شیوع این بیماری در تجمع‌ها و حوزه‌های رأی‌گیری» (ایران اینترنشنال، ۱۳۹۸ و). این مضمون هم‌جهت با مؤلفه «بی‌توجه به سلامت مردم» (شکل ۲) عمل می‌کند؛ به این معنا که با توجه به «در نظر نگرفتن تمهیدات بهداشتی از سوی حکومت برای روز رأی‌گیری» و امکان شیوع ویروس در حوزه‌های اخذ رأی، عدم شرکت مردم در انتخابات و دوری از اجتماعات و اماکن بسته، بهترین راه پیشگیری از ابتلاست.

ب) قم؛ منشأ شیوع کرونا در ایران

قم به‌عنوان دومین شهر مذهبی ایران، منشأ شیوع کرونا در کشور بود. اوایل شایعه شد که طلبه‌های چینی ناقل بیماری بوده‌اند. برجسته‌سازی قم به‌عنوان کانون شیوع کرونا در ایران از سوی ایران اینترنشنال، با هدف قطب‌بندی انجام شده است. به بیان دیگر، ایران اینترنشنال به‌عنوان رسانه سکولار و مخالف جمهوری اسلامی، دست به انگاره‌سازی منفی از قم زده است که یکی از سرمایه‌های مذهبی حکومت و منزلگاه بسیاری از علمای دینی (بعضاً حامی حکومت) به حساب می‌آید.

پ) چین؛ مبدأ کرونا

توضیحات بیان‌شده در این قسمت نیز صدق می‌کند؛ با این تفاوت که جای عامل «مذهب» را عنصر «سیاست خارجی و روابط بین‌الملل» گرفته است. ایران اینترنشنال به‌عنوان رسانه‌ی مقیم انگلستان، نزدیکی بیشتری به سیاست‌ها و رویکردهای کشورهای غربی (نسبت به چین و روسیه) دارد. برای نمونه، تیتراژ چند خبر مرتبط با این کشورها در ادامه آمده است: «نمایش قدرت سفیر چین در تهران؛ شعار بربادرفته "نه شرقی، نه غربی"» (علیزاده، ۱۳۹۹) یا «یک نظرسنجی بین‌المللی: مردم جهان به واکسن‌های چینی و روسی کمتر از واکسن‌های غربی اعتماد دارند» (ایران اینترنشنال، ۱۳۹۹)، در مقابل «حمایت وزیر خارجه آمریکا از اعتراض مردم ایران: ایالات متحده با شماسه» (ایران اینترنشنال، ۱۳۹۸ ز).

۵. تحلیل و جمع‌بندی

الف) جمهوری اسلامی

از تأمل روی متون خبری درمی‌یابیم که با نگرشی مادی‌انگارانه به حاکمیت روبه‌رویم که منشأ آن به سرچشمه‌ی مشروعیت حکومت در این جهان‌بینی بازمی‌گردد. در تفسیری مادی از انتخابات می‌توان آن را سازکاری در حکومت دموکراتیک برای اعمال اراده‌ی مردم در تعیین حاکمانشان و چرخش نخبگان در قدرت دانست. سران حکومت نیز طی قرارداد اجتماعی، موظف می‌شوند در ازای گرفتن کرسی و کسب قدرت از سوی مردم، زمینه‌ی سعادت و رضایت آنان را فراهم سازند؛ سعادت‌ی که باز قائل به رفاه و آسایش مادی و دنیوی است. در گفتمان تحریم انتخابات مبتنی بر نگاهی اومانستی و زمینی به قدرت، حکومت نماینده‌ی ملت و موظف به تأمین اسباب و لوازم آسایش و رفاه مادی مردم است. توفیق یا عدم توفیق جمهوری اسلامی با این معیار سنجیده می‌شود. این گفتمان برای مردم به‌عنوان منبع مشروعیت بخش حکومت، حق اعتراض قائل می‌شود و در مقابل، با ناپسند دانستن سرکوب اعتراضات و کشتار معترضان، سعی در غیریت‌سازی می‌کند. نامشروع خواندن جمهوری اسلامی از همین روست.

در برداشتی کلی از آنچه ایران اینترنشنال به‌عنوان تصویر جمهوری اسلامی به مخاطب بازمی‌نماید، می‌توان گفت با «رژیمی» مستبد، ظالم و فریب‌کار روبه‌رویم که بدیل دینی

سلطنت و دچار فساد و انشقاق درونی (میان جناح‌های قدرت) است؛ حکومتی که یا از طریق نظارت استصوابی یا دست‌کاری در آرا و تقلب، نتیجه انتخابات را به دلخواه خود تغییر می‌دهد. به‌زعم ایران‌اینترنشنال، این مسئله در طول زمان شکافی میان مردم و حکومت ایجاد کرده و زمینه‌ساز عدم مشروعیت نظام شده است. یکی از مضامین راهبردی و مورد تأکید در این گفتمان «غیرانتخابی بودن» است؛ از جمله برجسته کردن نصب اعضای شورای نگهبان از سوی رهبر و اعتقاد به انتصابی بودن نهادهای انتخاباتی در شعارهای دانشجویان معترض و سخنان مخالفان حکومت. اصالت در این گفتمان با مردم است، نه حکومت. پس، هر قدر نهادهای کلیدی و مهم انتصابی و دور از نظرها و دسترسی عموم باشد، از مشروعیت حکومت کاسته می‌شود.

ایران‌اینترنشنال از چند حربه جهت اقناع افکار عمومی و موجه کردن اعتراضات مردمی سود جسته است: یکی توسل به نهاد دانشگاه چه در اعتراضات چه در مراجع منتشرکننده نظرسنجی‌ها؛ دوم زمینه‌سازی در طول خبر و سیاه‌نمایی وضعیت کشور؛ اشاره مرتب و معنادار به اوضاع نامساعد کشور و انهدام هواپیمای اوکراینی با موشک سپاه پاسداران (و مخالفت بسیجیان با برگزاری بزرگداشت برای قربانیان) (ر. ک. ایران‌اینترنشنال، ۱۳۹۸ د)؛ سوم القای شکاف میان مردم و حکومت و نیز درون خود حاکمیت. عبارت «خودزنی» در نامه دوازده زن زندانی (ایران‌اینترنشنال، ۱۳۹۸ ط)، «حصر» در اعتراضات دانشجویان (ایران‌اینترنشنال، ۱۳۹۸ ط)، اعتراض حسن روحانی به شورای نگهبان و تشریفات خواندن انتخابات، و معرفی فائزه هاشمی به‌عنوان دختر اکبر هاشمی رفسنجانی و نماینده «سابق» مجلس، در زمره اختلافات درون حاکمیت قرار می‌گیرند. اشاره به اعتراضات سابقه‌دار در تاریخ جمهوری اسلامی، نادیده گرفتن مردم از سوی مسئولان و حتی بی‌توجهی به سلامت مردم در بحث کرونا نیز از مصادیق شکاف میان مردم و حکومت هستند.

ب) مردم

مردم و حاکمیت ارتباطی دوسویه دارند. واژگانی مانند «فقر»، «نارضایتی»، «اتحاد» و «اعتراض» برای توصیف مردم در این گفتمان به‌کار رفته‌اند. به بیان دیگر، مردم از اوضاع

خود ناراضی هستند و در نتیجه، دست به اعتراضات گسترده ضد حکومت می‌زنند. بنا بر اوضاع و احوال موصوف در اخبار و آمار نظرسنجی‌ها، تمایل مردم برای شرکت در انتخابات یازدهم کم بوده است. بیشترین تعداد کدهای ذیل دال مردم نیز مربوط به آیتم «تمایل پایین مردم برای مشارکت» است (۴۷/۴ درصد، نمودار ۲). در این گفتمان، عنصر «شکاف میان مردم و حکومت» برجسته شده است. این یعنی مردم خود را در حاکمیت دخیل، و آن را متعلق به خود نمی‌دانند. دوگانه «اعتراض و سرکوب» نیز این انفصال را پررنگ‌تر می‌کند.

یکی از مضامین ذیل این قسمت «ناامیدی از اصلاح‌طلبان» است. همان‌گونه که در خبرها از قول فائزه هاشمی نیز گفته شد، می‌توان رفتار خود اصلاح‌طلبان و فاصله‌گیری آن‌ها از آرمان‌هایشان را مسبب این امر دانست. به‌هرحال، پس از سرکوب معترضان به فقر و گرانی در سال‌های ۱۳۹۶ و ۱۳۹۸ توسط دولت منتسب به جریان اصلاحات، اصلاح‌طلبان عملاً پایگاه مردمی خود را تا حد زیادی از دست دادند. اما اینکه چرا این بحران تنها دامن‌گیر اصلاح‌طلبان شد و جناح رقیب آن‌ها از این حیث آسیب زیادی ندید، به دو عامل بازمی‌گردد: اول اینکه دولت و مجلس بر سر کار اصلاح‌طلب بودند و به‌طور طبیعی مشکلات و معضلات جاری به پای آن‌ها نوشته می‌شد؛ دلیل دوم هم تفاوت در بدنه اجتماعی و اقشار طرف‌دار هر یک از دو گروه است: هواداران اصلاح‌طلبان شامل طیفی گسترده از مخالفان حکومت تا اعتدالیان درون حکومت می‌شوند که در یک امر یعنی انتقاد به وضع موجود، اتفاق نظر دارند. برخی از آن‌ها چندان دل در گرو حاکمیت ندارند و تنها در صورت اقتناع و امید به شرایط بهتر، پای صندوق می‌روند. پس، سبد رأی اصلاح‌طلبان به دلیل تکرر بینشی و جناحی، از ثبات دائمی برخوردار نیست؛ اما اوضاع برای طیف اصول‌گرا به گونه‌ای دیگر است: هواداران آنان قرابت بیشتری با نگاه رسمی حکومت و اهداف و آرمان‌های آن دارند. به‌زعم برخی فقها و ائمه جمعه، رأی دادن برای این افراد به‌مثابه وظیفه دینی و واجب شرعی قلمداد می‌شود (خبرگزاری صدا و سیما، ۱۳۹۸ الف؛ خبرگزاری صدا و سیما، ۱۳۹۸ ب). پس، حضور این قشر در ادوار مختلف انتخابات، تفاوت‌چندانی نمی‌کند و به‌خاطر علاقه و پایبندی‌شان به اسلام، ولایت و حکومت اسلامی پای صندوق می‌روند. به‌این‌ترتیب، ناامیدی هواداران اصلاح‌طلبان از آن‌ها باعث

شکل گرفتن نتیجه‌ای کاملاً متفاوت با انتخابات قبلی (مجلس دهم) شد. این بار طرف‌داران اصول‌گرایان با شرکت در انتخابات و رأی دادن به لیست موسوم به «ائتلاف نیروهای انقلاب»، هر سی کرسی مجلس را تصاحب کردند.

پ) انتخابات

پرتکرارترین مؤلفه این بخش «دعوت مخالفین حکومت به تحریم انتخابات» (حدود ۲۵ درصد کدها، نمودار ۳) است که به طور میانگین در هر خبر یک بار به آن اشاره شده است. نوع گزینش واژگان برای بیان محتوا از ایدئولوژی مستتر در متن اثر می‌پذیرد. مثلاً تأکید بر عبارت «رد صلاحیت» در اخبار ایران‌اینترنشنال به جای «بررسی صلاحیت» یا استفاده از عبارت «اثر انگشتش بر روی ماشه اسلحه» (ایران‌اینترنشنال، ۱۳۹۸ ط) با تداعی توأمان انگشت زدن در جوهر برای رأی دادن و حوادث آبان ۱۳۹۸، شرکت در انتخابات را مساوی همکاری با دستگاه قدرت برای سرکوب معترضان می‌داند.

ترفند دیگری که گفتمان تحریم به کار بسته، تلاش برای چهارچوب‌سازی در ذهن مخاطب از طریق کلیشه‌سازی و برجسب زدن بر انتخابات است. ایران‌اینترنشنال «عدم سلامت» و «آزادی انتخابات» را با تکرار متناوب کدهایی نظیر «انتخابات نمایشی»، «انتخابات فرمایشی»، «انتخابات تشریفاتی» و «تقلب در انتخابات» به ذهن مخاطب القا می‌کند. بیش از ۳۳ درصد کدهای این بخش به همین چهار مضمون اختصاص دارد. به بیان دیگر، پس از خواندن این اخبار، با شنیدن کلمه «انتخابات»، به صورت ناخودآگاه مفاهیمی همچون «تقلب»، «دست‌کاری در آرا» و «رد صلاحیت» در ذهن مخاطب تداعی می‌شود. دو مورد از کدهای این بخش مربوط به پس از دوم اسفند هستند: «نرخ پایین مشارکت در انتخابات» و «پیروزی محافظه‌کاران و نظامیان در انتخابات». به زعم ایران‌اینترنشنال، مجلس یازدهم مجلسی متشکل از برخی جریان‌های سیاسی محافظه‌کار در تبعیت محض از آیت‌الله خامنه‌ای است (قلی‌پور، ۱۳۹۸). هدف از اختلاط سه مضمون «نرخ پایین مشارکت»، «پیروزی محافظه‌کاران» و «تبعیت محض از رهبری»، تثبیت باور «شکاف میان مردم و حکومت» است.

ت) کرونا

محدودیت زمانی اجازه پرداختن بیشتر به کرونا و بهره‌گیری از آن جهت کاهش مشارکت را به ایران اینترنشنال نداده، اما با همین وضعیت نیز تیترو دو خبر (ر. ک. ایران اینترنشنال، ۱۳۹۸ ز؛ ایران اینترنشنال، ۱۳۹۸ و) مستقیماً به کرونا اختصاص داده شده است. به علاوه، ایران اینترنشنال محدودیت‌های خبرگزاری‌های داخلی را ندارد و دست به انتشار آماری متفاوت در این زمینه می‌زند. بدین وسیله، با صحنه گذاشتن بر عنصر «فریب‌کاری و دروغ»، ادعا می‌کند که کرونا اگر هم در ایران رؤیت شده باشد، برای جلوگیری از کاهش مشارکت مردم، توسط حکومت پنهان می‌شود. دو مضمون «امکان شیوع» و «ویروس خطرناک» در متن اخبار برجسته شده‌اند. نویسنده با تکرار این مضامین، کوشیده با ایجاد هراس در مخاطب، به او درباره خطرهای احتمالی این ویروس هشدار دهد. در این مقطع، هنوز هیچ راه درمان یا حتی شناخت اولیه‌ای از این ویروس وجود نداشت. مثلی هست بدین مضمون که «ترس ریشه در جهل دارد». خبر نیز با اتکا بر بعد تازگی و ناشناخته بودن بیماری، مخاطب را می‌ترساند.

نویسنده چند راه چاره نیز پیش پای خواننده می‌گذارد: نخست، فراهم آوردن تمهیدات ویژه توسط دولت برای رأی‌دهندگان، مانند الگویی که «دولت اسرائیل» اجرا کرده است (ر. ک. ایران اینترنشنال، ۱۳۹۸ ز). البته این گزینه پیشاپیش با سخنان سهل‌انگاران‌های که از سوی مقامات ایرانی در اخبار آمده است منتفی می‌شود. انگاره‌سازی مثبت از کشوری که رابطه‌ای تخصص‌آمیز با جمهوری اسلامی دارد و در مقابل، ارائه تصویری ناکارآمد از مسئولان ایرانی، قطب‌بندی گفتمانی را به‌وضوح نشان می‌دهد؛ دوم تعویق انتخابات از سوی حکومت است که این مسیر نیز با آوردن عبارت «دعوت از مردم به شرکت گسترده در انتخابات مجلس در شرایط کنونی»، به بن‌بست می‌رسد؛ چراکه به‌وضوح می‌گوید مسئولان ایرانی نه تنها تدبیری برای تهیه امکانات بهداشتی نیندیشیده‌اند، بلکه مردم را به حضور پرشور در انتخابات نیز دعوت می‌کنند؛ راه سوم که راحت‌تر از دو مورد قبلی است و چه بسا بیشتر مد نظر نویسنده باشد، عدم شرکت در انتخابات و پرهیز از تجمع در حوزه‌های رأی‌گیری است که اماکن مناسبی برای انتقال و سرایت این ویروس تنفسی هستند. تأکید بر

واژگانی از قبیل «خطر»، «ویروس جدید»، «شرایط بحرانی»، «عواقب فاجعه‌بار»، «آلودگی»، «تشدید شیوع بیماری» و «آلودگی ده‌ها هزار نفر در کشورهای مختلف» با هدف هراساندن مخاطب و اقناع او به عدم شرکت در انتخابات است.

نتیجه‌گیری

یازدهمین دوره انتخابات مجلس شورای اسلامی در تاریخ دوم اسفند ۱۳۹۸ در شرایطی برگزار شد که شواهد و قراین گوناگون از احتمال کاهش مشارکت حکایت داشت. نظرسنجی‌های گوناگون نیز این مسئله را تأیید می‌کرد. افزایش فقر و تورم به شکل‌گیری اعتراضات آبان ۱۳۹۸ منجر شد. کشته شدن چند تن از معترضان در اثنای درگیری‌ها، باعث خشم بیشتر مردم شد؛ خشمی که در ماجرای انهدام هواپیمای اوکراینی بار دیگر خود را عیان ساخت. در این اعتراضات نه تنها جریان‌های سنتی مانند اصلاح‌طلبان رهبری را برعهده نداشتند، بلکه مورد خشم و انزجار معترضان نیز قرار گرفته بودند و شعارهایی ضد آنان داده می‌شد. هم‌زمان با دامنه‌دارتر شدن نارضایتی‌ها، اخبار مرتبط با اعتراضات در فضای مجازی و شبکه‌های ماهواره‌ای انعکاس می‌یافت. رسانه‌ها و جریان‌های خارج از کشور می‌کوشیدند با بهره‌گیری از فضا و فرصت پیش‌آمده و تقارن این رویدادها با ایام انتخابات، گفتمان خود را که عبارت بود از عدم مشارکت در انتخابات و به‌چالش کشیدن مشروعیت حکومت، غالب کنند.

در این مقاله، اخبار انتخاباتی وبسایت شبکه ایران‌اینترنشنال تحلیل شد تا مشخص شود این رسانه در پی استقرار کدام مفاهیم و معناها بوده و چه گفتمانی را دنبال می‌کرده است.

گفتمان مستقر بر اخبار وبسایت شبکه ایران‌اینترنشنال با دال مرکزی «تحریم انتخابات»، متشکل از دال‌های «جمهوری اسلامی»، «انتخابات»، «مردم» و «کرونا» است. «جمهوری اسلامی» با اخذ حدود شصت درصد کدها، برجسته‌ترین دال بوده است و کدهای ذیل این مقوله بیشترین بسامد را در اخبار داشته‌اند. این یعنی حکومت ایران در کانون حملات اخبار این وبسایت قرار داشته است. همچنین، آیتم «کرونا» در رده آخر

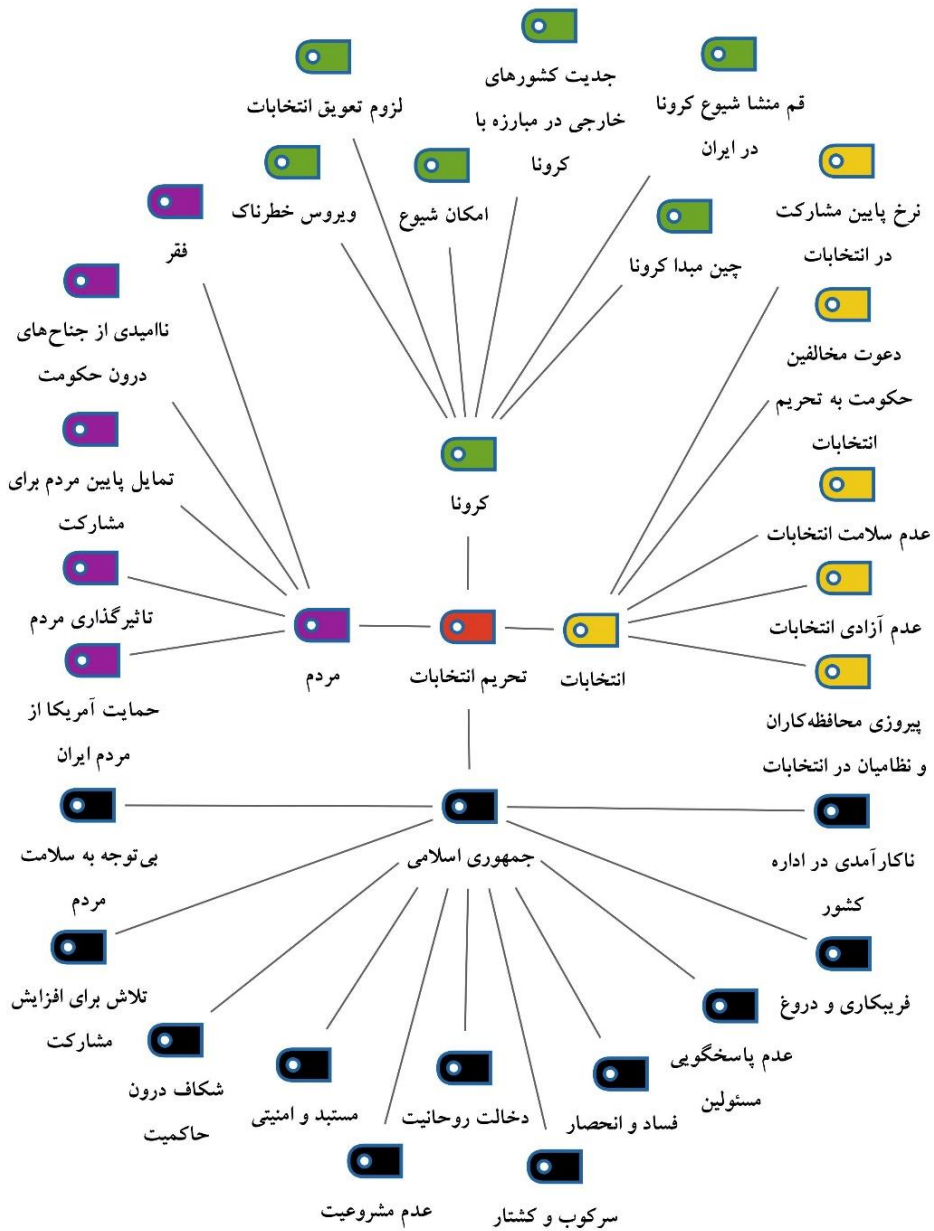
است که به دلیل تازه‌وارد بودن این ویروس در آن مقطع و کمبود اطلاعات و نیز فاصله کم میان اعلام اولین مورد ابتلا به بیماری تا روز انتخابات، طبیعی می‌نماید. پرتکرارترین آیتم‌ها (کدهای باز) به ترتیب «تمایل پایین مردم برای مشارکت» از دال مردم، «دعوت مخالفان حکومت به تحریم انتخابات» و «انتخابات نمایشی» از دال انتخابات هستند. این آیتم‌ها به‌وضوح در خدمت دال مرکزی گفتمان هستند.

منابع مورداستناد در اخبار ایران‌اینترنشنال از تنوع نسبتاً خوبی برخوردار بوده است؛ از جمله مجموعه‌ای از سخنان مقامات ایرانی و امریکایی، رسانه‌های داخلی و خارجی، موافقان و مخالفان حکومت، شبکه‌های اجتماعی، مراکز افکارسنجی و حتی گزارش‌های غیررسمی. البته دسترسی به منابع دست‌اول برای رسانه‌های فارسی‌زبان خارج‌ازکشور سخت‌تر است و اکثراً جهت پوشش رویدادها، به شهروندخبرنگاران و برای دستیابی به صحبت‌های مقامات حکومتی، به خبرگزاری‌های داخلی متکی هستند.

برجسته‌سازی‌ها و انگاره‌پردازی‌ها ملهم از دال مرکزی و در جهت غیریت‌سازی و ایجاد چهارچوب‌هایی برای تقویت ایده «تحریم انتخابات» است. به این ترتیب، ایران‌اینترنشنال با ساخت چهارچوب‌هایی نظیر «عدم سلامت انتخابات»، «عدم آزادی»، «عدم مشروعیت» و «استبداد و سرکوب حکومت» برای دعوت مردم به مشارکت نکردن تلاش می‌کند. در این گفتمان، جمهوری اسلامی با انگاره‌هایی همچون «وضعیت مغشوش و نامطلوب کشور»، «مسئولان غیرپاسخ‌گو و ناکارآمد»، «سانسورگر»، «دیکتاتور و بدل دینی از سلطنت»، «فاسد و انحصارگرا»، «فریب‌کار و دروغ‌گو»، «مبتنی بر سرکوب و کشتار» و «بی‌توجه به سلامت مردم در بحث کرونا» توصیف شده است. انتخابات نیز با انگاره‌هایی از قبیل «دعوت مخالفان حکومت به تحریم انتخابات»، «رد صلاحیت‌های گسترده شورای نگهبان»، «مشارکت کم در انتخابات» و «تقلب و دست‌کاری در آرا» توصیف شده است. همچنین، مردم با انگاره‌هایی نظیر «دل‌سردی و عدم تمایل برای مشارکت»، «فقر» و «ناامید از جناح‌های درون حکومت» توصیف شده‌اند. در آخر، کرونا نیز با انگاره‌هایی از قبیل «جدیت کشورهای خارجی (اسرائیل) در مبارزه با کرونا»، «ویروس مسری و خطرناک»، «قم منشأ شیوع کرونا در ایران» و «چین مبدأ کرونا» توصیف شده است.

در اخبار ایران اینترنشنال از سه کشور چین، اسرائیل و سنگاپور نام برده شده است. چین به‌عنوان کشوری که در سال‌های اخیر همکاری‌های راهبردی نزدیکی در ابعاد سیاسی و اقتصادی با جمهوری اسلامی داشته، به‌واسطه شیوع ویروس کرونا و انتشار آن به سراسر جهان، هدف حملات رسانه‌ای و انگاره‌سازی منفی ایران اینترنشنال قرار گرفته است. این نسبت درباره اسرائیل برعکس می‌شود. برجسته‌سازی اقدامات بازدارنده دولت اسرائیل برای جلوگیری از ابتلای شهروندان این کشور به ویروس کرونا و در نظرگیری تمهیدات بهداشتی گوناگون، مؤید این ادعاست. مثبت‌نمایی اسرائیل در راستای غیریت‌سازی با جمهوری اسلامی نیز محسوب می‌شود.

هژمونی به کمک تثبیت معنا حاصل می‌شود. از این رو، موفقیت طرح‌های سیاسی بستگی به توانایی‌شان برای تثبیت نسبی معنا در بافتی مشخص و محدود دارد. اگر «رقم خوردن پایین‌ترین میزان مشارکت در تاریخ انتخابات جمهوری اسلامی» به‌عنوان واقعیت بیرونی در نظر گرفته شود، قیاس آن با دال مرکزی این گفتمان نشان می‌دهد که گفتمان «تحریم انتخابات» در تثبیت نظام معنایی خود و ایجاد اجماع عمومی بر سر آن، موفق عمل کرده و هژمونیک شده است. هرچند نباید نقش کرونا را به‌عنوان عاملی بازدارنده در مشارکت مردم نادیده گرفت، به این نکته هم باید توجه کرد که اتفاقاً ایران اینترنشنال با موقعیت‌شناسی و کنش بهنگام، از فرصت پیش‌آمده حداکثر استفاده را کرده و با برجسته‌سازی کرونا و بهره‌گیری از آن در نظام گفتمانی خود، کوشیده است آن را در خدمت دال مرکزی خود درآورد و بدین ترتیب، مخاطب را مجاب به عدم مشارکت سازد.

شکل شماره ۱۲. شبکه مضامین گفتمان تحریم انتخابات
(منبع: یافته‌های پژوهش)

کتابنامه

ایران اینترنشنال (۱۳۹۸ الف). «آمریکا احمد جنتی و چهار عضو دیگر شورای نگهبان را تحریم کرد»، ایران اینترنشنال، دسترسی در: ایران/آمریکا-احمد-جنتی-و-<https://old.iranintl.com/> چهار-عضو-دیگر-شورای-نگهبان-را-تحریم-کرد.

_____ (۱۳۹۸ ب). «برایان هوک: رژیم ایران به مردم حق انتخاب واقعی بدهد»، ایران اینترنشنال، دسترسی در: ایران/برایان-هوک-رژیم-ایران-به-مردم-حق-<https://old.iranintl.com/> انتخاب-واقعی-بدهد.

_____ (۱۳۹۸ ج). «روحانی: اگر رژیم گذشته به انتخابات تن می داد انقلاب نمی شد»، ایران اینترنشنال، دسترسی در: ایران/روحانی-اگر-رژیم-گذشته-به-<https://old.iranintl.com/> شدداد-انقلاب-نمی-انتخابات-تن-می، ۲۲ بهمن ۱۳۹۸.

_____ (۱۳۹۸ د). «تجمع در چند دانشگاه ایران، دانشجویان خواستار آزادی زندانیان سیاسی و برگزاری رفراندوم شدند»، ایران اینترنشنال، دسترسی در: دانشجویان-خواستار-آزادی-ایران/تجمع-در-چند-دانشگاه-ایران، <https://old.iranintl.com/> زندانیان-سیاسی-و-برگزاری-رفراندوم-شدند، ۱۳۹۸.

_____ (۱۳۹۸ ه). «فائزه هاشمی: «هر ایرانی، یک پیکان» به «هر ایرانی یک پرونده قضایی» تبدیل شده است»، ایران اینترنشنال، دسترسی در: ایران/فائزه-هاشمی-<https://old.iranintl.com/> «هر-ایرانی،-یک-پیکان»-به-«هر-ایرانی-یک-پرونده-قضایی»-تبدیل-شده-است، ۱۳۹۸.

_____ (۱۳۹۸ و). «برگزاری انتخابات یازدهمین دوره مجلس ایران در سایه تحریم و کرونا»، ایران اینترنشنال، دسترسی در: ایران/برگزاری-انتخابات-یازدهمین-<https://old.iranintl.com/> دوره-مجلس-ایران-در-سایه-تحریم-و-کرونا، ۱۳۹۸.

_____ (۱۳۹۸ ز). «برگزاری انتخابات ایران زیر سایه کرونا»، ایران اینترنشنال، دسترسی در: ایران/برگزاری-انتخابات-ایران-زیر-سایه-کرونا/<https://old.iranintl.com/>، ۱۳۹۸.

_____ (۱۳۹۸ ح). «حمایت وزیر خارجه آمریکا از اعتراض مردم ایران: ایالات متحده با شماسست»، ایران اینترنشنال، دسترسی در: ایران/حمایت-وزیر-خارجه-<https://old.iranintl.com/> آمریکا-از-اعتراض-مردم-ایران-ایالات-متحده-با-شماسست.

_____ (۱۳۹۸ ط). «زندانیان سیاسی زن اوین: شرکت در انتخابات، تایید جنایات نظام حاکم است»، ایران اینترنشنال، دسترسی در: ایران/زندانیان-سیاسی-<https://old.iranintl.com/>

- زن-اوین-شرکت-در-انتخابات،-تایید-جنایات-نظام-حاکم-است، ۱۳۹۸.
- _____ (۱۳۹۸ ی). «چهل‌م قربانیان هواپیمای اوکراین؛ اعتراض دانشجویان (امیرکبیر) به وضعیت کشور و انتخابات»، ایران اینترنشنال، دسترسی در: ایران/چهل‌م- <https://old.iranintl.com/>
- قربانیان-هواپیمای-اوکراین؛-اعتراض-دانشجویان-(امیرکبیر)-به-وضعیت-کشور-و-انتخابات.
- _____ (۱۳۹۹). «یک نظرسنجی بین‌المللی: مردم جهان به واکسن‌های چینی و روسی کمتر از واکسن‌های غربی اعتماد دارند»، ایران اینترنشنال، دسترسی در: جهان/یک- <https://old.iranintl.com/>
- های-غربی-های-چینی-و-روسی-کمتر-از-واکسن-المللی-مردم-جهان-به-واکسن-نظرسنجی-بین-اعتماد-دارند.
- جهانی‌نسب، احمد و جعفر فرهادی‌نسب (۱۳۹۹). «بررسی نقش انتخابات بر حاکمیت مردم با تأکید بر انتخابات مجلس شورای اسلامی»، پژوهش ملل، س ۵۳، ش ۵، ص ۴۱-۲۵.
- حسینی، حسین (۱۳۸۲). «اینترنت و عملیات روانی: نمونه جنگ عراق»، سیاست دفاعی، س ۱۱، ش ۴۴، ص ۳۱-۹.
- حسینی طاهری، جواد (۱۳۹۹). «گزارشی از روزنامه‌ال‌اخبار به نقل از مشرق: هیزم سعودی و بنزین امریکایی»، مبلغان، س ۲۱، ش ۲۴۹، ص ۵۷-۴۹.
- خبرگزاری جمهوری اسلامی. «وزیر کشور: میزان مشارکت در انتخابات مجلس یازدهم ۵۷/۴۲ درصد است»، خبرگزاری جمهوری اسلامی، دسترسی در: <https://www.ima.ir/news/83687484/>، ۱۳۹۸.
- خبرگزاری صدا و سیما (۱۳۹۸ الف). «انتخابات یکی از نمادهای مبارزه با استکبار است»، خبرگزاری صدا و سیما، دسترسی در: <https://www.iribnews.ir/fa/news/2652534>
- _____ (۱۳۹۸ ب). «رای دادن مثل نماز واجب است»، خبرگزاری صدا و سیما، دسترسی در: <https://www.iribnews.ir/fa/news/2652578>
- خجیر، یوسف (۱۳۸۶). «انتخابات و مبارزات انتخاباتی؛ از رسانه تا مخاطب»، رهپویه هنر، س ۴، ش ۲، ص ۴۲-۳۲.
- رزمجو، علی‌اکبر و محمد اسلامی‌نژاد (۱۳۹۸). «تحلیل گفتمان انتقادی نامزدهای دوازدهمین دوره انتخابات ریاست جمهوری اسلامی ایران در مناظره‌های تلویزیونی»، جامعه‌شناسی سیاسی ایران، س ۲، ش ۲، ص ۱۲۸-۹۹.
- رضوی‌زاده، سیدنورالدین (۱۳۷۷). «وانمایی و سلطه در جریان بین‌المللی خبر»، در: دومین سمینار بررسی مسائل مطبوعات ایران، تهران، مرکز تحقیقات و مطالعات رسانه‌ها.

تصویر انتخابات مجلس یازدهم ایران در گفتمان... - مصطفی غلامی (۳۱۵-۲۸۱) / ۳۱۳

زابلی زاده، اردشیر (۱۳۹۳). جنگ روایت‌ها (در گفتمان رسانه‌های رقیب)، تهران، مرکز تحقیقات صدا و سیما.

سلطانی، سیدعلی اصغر (۱۳۸۳). «تحلیل گفتمان به‌مثابه نظریه و روش»، علوم سیاسی دانشگاه باقرالعلوم، س ۷، ش ۲۸، ص ۱۸۰-۱۵۳.

صحرايي، فاطمه و علی محمد مزیدی (۱۳۹۶). «کارآمدی قوانین تبلیغات انتخاباتی در انتخابات مجلس شورای اسلامی، ریاست جمهوری، شوراها و مجلس خبرگان رهبری»، در: چهارمین همایش ملی حقوق: ارزیابی کارآمدی قانون در نظام جمهوری اسلامی ایران، میبد، دانشگاه آزاد اسلامی واحد میبد.

عالم، عبدالرحمن (۱۳۹۴). بنیادهای علم سیاست، تهران، نشر نی.

علیزاده، حسین (۱۳۹۹). «نمایش قدرت سفیر چین در تهران؛ شعار بربادرفته» (نه شرقی، نه غربی)، ایران اینترنشنال، دسترسی در: دیدگاه/نمایش-قدرت-سفیر-<https://old.iranintl.com/> «رفته» (نه شرقی، نه غربی بادچین-در-تهران؛ -شعار-بر.

غلامی، مصطفی (۱۳۹۹). مقایسه گفتمان وبسایت خبرگزاری صدا و سیما و وبسایت شبکه ایران اینترنشنال در پوشش خبری انتخابات مجلس ۹۸، پایان‌نامه کارشناسی ارشد، تهران، دانشگاه صدا و سیما.

قانون اساسی جمهوری اسلامی ایران؛ به همراه نظرات تفسیری شورای نگهبان (۱۳۹۷). تهران، پژوهشکده شورای نگهبان.

قلی‌پور، بهنام (۱۳۹۸). «ارزیابی‌های اولیه از سهم نظامیان در مجلس یازدهم»، ایران اینترنشنال، دسترسی در: های-اولیه-از-سهم-نظامیان-دیدگاه/ارزیابی-<https://old.iranintl.com/> در-مجلس-یازدهم، ۱۳۹۸.

مقدم‌فر، عطاالله (۱۳۹۷). «تأملی بر شبکه ماهواره‌ای ایران اینترنشنال»، دیده‌بان امنیت ملی، ش ۸۱، ص ۸۴-۷۷.

مهدی‌زاده، سیدمحمد (۱۳۸۰). «تصویرسازی منفی رسانه‌های غرب از جهان اسلام و ملل شرق (خود و دیگری در متون و رسانه‌های غرب)»، رسانه، س ۱۲، ش ۳، ص ۲۱-۱۰.

موسوی خمینی، سیدروح‌الله (۱۳۷۸). صحیفه امام، تهران، مؤسسه تنظیم و نشر آثار امام خمینی.

نوری ممرآبادی، علی و دیگران (۱۳۹۸). «مقایسه گفتمان خبری بی‌بی‌سی فارسی و صدای

- امریکا درباره پنجمین دوره انتخابات مجلس خبرگان رهبری»، مطالعات رسانه‌ای، س ۱۴، ش ۱ (پیاپی ۴۴)، ص ۳۹-۵۷.
- هوشیار، مهدی و محسن گودرزی (۱۳۹۹). «شیوه پوشش اخبار تشکیل ائتلاف دریایی امریکا در خلیج فارس و دریای عمان (تحلیل گفتمان اخبار سایت‌های ایران اینترنت‌شنال و دویچه‌وله فارسی)»، علوم خبری، س ۹، ش ۳۳، ص ۶۹-۱۰۰.
- Beetham, David & Kevin Boyle (2009). *Introducing Democracy: 80 Questions and Answers*, Paris, UNESCO publications.
- Buist, Ernest A. & Daniel S. Manson (2010). "Newspaper Framing and Stadium Subsidization", *American Behavioral Scientist*, 53 (10), p. 1492-1510.
- Dowse, Robert Edward & John A. Hughes (1972). *Political Sociology*, New York, Wiley Publications.
- Elections, Iran International TV channel Website.
- Entman, Robert M. (2008). "Theorizing Mediated Public Diplomacy: The U.S. Case", *The International Journal of Press / Politics*, 13 (2), p. 87-102.
- Giles, David (2003). *Media Psychology*, London, Routledge.
- Gowhary, H. & et. al. (2015). "A critical discourse analysis of the electoral talks of Iranian presidential candidates in 2013", *Procedia-Social and Behavioral Sciences*, no. 192, p. 132-141.
- Jones, Rory et al. "Saudi Arabia Sought Vice's Help to Build a Media Empire," *The Wall Street Journal*, 2019, <https://www.wsj.com/articles/saudi-arabia-sought-vice-help-to-build-a-media-empire-11549621800> .
- Kamali Dehghan, Saeed (2018). "Ofcom examining TV network over interview praising attack in Iran," *The Guardian*, 2018, <http://www.theguardian.com/media/2018/oct/02/ofcom-investigates-tv-network-interview-praising-terror-attack-iran>.
- Lungu, Angela Maria (2001). "WAR.com - The Internet and Psychological Operations", *Joint Forces Quarterly*, no. 28, p. 13-17.
- Mowlana, Hamid (1995). "Images and the Crisis of Political Legitimacy", in: *The U.S. Media and the Middle East: Image and Perception*, 3-15, London, Greenwood Press.
- Saleem, Noushina (n.d.). "US media framing of foreign countries image: An analytical perspective", *Canadian Journal of Media Studies*, 2 (1), p. 130-162.

تصویر انتخابات مجلس یازدهم ایران در گفتمان... - مصطفی غلامی (۳۱۵-۲۸۱) / ۳۱۵

Scheufele, Dietram A. (1999). "Framing as a Theory of Media Effects", *Journal of Communication*, 49 (1), 103-129.

Shen, Lijiang & James Price Dillard (2007). "Framing on the Processing of Persuasive Health Message: The Influence of Behavioral Inhibition/Approach Systems and Message", *Communication Research*, 34 (4), p. 433-467.